

LIETUVIŲ IR ANGLŲ PRIEBALSIŲ JUNGINIAI RIŠLIUOSE TEKSTUOSE IR ŽODYNE

MARIJA STRIMAITIENĖ

I. Ankstesni lyginamieji lietuvių ir anglų kalbų priebalsių tyrinėjimai parodė, kad šių kalbų junginių dažnumas skiriasi [Strimaitienė, 1974, p. 61–71; Strimaitienė, 1979, p. 48–61]. Čia šį dalyką mėginama patyrinti plačiau. Tam tikslui buvo surinkta medžiaga iš žodynų ir grožinės literatūros tekstų. Renkant junginius, naudotasi žodynais [Jones, 1967; Balčikonis, 1954]. Rišliosios kalbos medžiaga rinkta iš 18 lietuvių ir 18 anglų rašytojų grožinės literatūros veikalų (maždaug 50 p. vienodo dydžio ištraukų, nustatytų pagal atsitiktinių skaičių lenteles). Žodynų ir tekstų junginių dažnumas įvertintas u kriterijum pagal formulę $u = |\varphi_1 - \varphi_2| \sqrt{\frac{n_1 \cdot n_2}{n_1 + n_2}}$, kur φ_1 – dydis, randamas lentelėje pagal junginių dažnumą žodyne, φ_2 – tekstuose, n_1 – junginių kiekis žodyne, n_2 – tekstuose [Урбан, 1964]. Statistinio tyrimo rezultatai pateikiami lentelėse (priede). Jose L žymi lietuvių, A anglų junginių dažnumą procentais (%), p – skirtumo tikimybę, arba vadinamąjį reikšmingumo lygmenį (%). Junginių dažnumo lentelėse (priede) nurodoma 35% visų surinktų junginių¹.

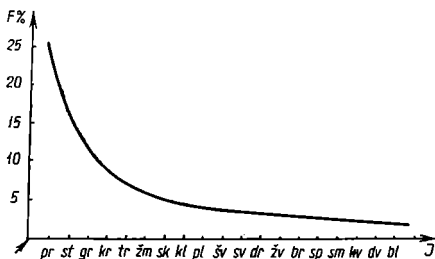
Tiriamųjų kalbų junginiai buvo suskirstyti į keturis dažnumo intervalus: 0–25%, 25–50%, 50–75%, ir 75–100%. Į 0–50% (ir ypač 0–25%) dažnumo intervalą patenka patys dažniausieji junginiai, sudarantys junginių sistemos branduolį, kurį ištyrinėti yra svarbiausia; 50–75% – retesni junginiai, o 75–100% – visai reti junginiai. Pastarojoje grupėje atsiduria junginiai, pavartojami tik vieną kitą kartą.

2. 1. Kaip rodo dažnumo lentelės, pateikiamos priede, kai kurių junginių dažnumas tekstuose yra labai didelis. Pavyzdžiui, lietuvių nėsandūrinis² /-st-/ klaus-tukas tekste kartojasi 1948 kartus, /-nt-/ nebeñt – 738 kartus. Vadinasi, /-st-/ sudaro

¹ Išsamų sąrašą žr. [Strimaitienė, 1976, p. 211–340].

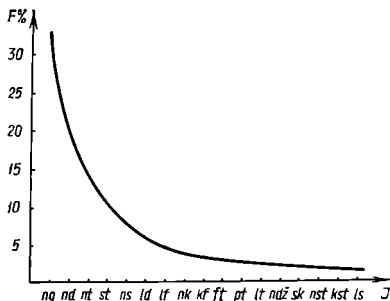
² Dėl nėsandūrinų (paprastųjų) ir sandūrinų junginių terminų bei sąvokų žr. [Strimaitienė, 1979]. Vidiniai sandūriniai junginiai čia nenagrinėjami dėl priežasčių, nurodytų minėtame straipsnyje. Netyrinėjami ir anglų galiniai sandūriniai junginiai (pvz., asks / α:sk(s)/, nes savo struktūra jie ryškiai skiriasi nuo paprastųjų.

5,3% visų paprastųjų vidinių junginių, o /-nt-/ – 22,4% galimų junginių³. Todėl, pavyzdžiui, net 75% rišliosios kalbos junginių sudaro nedidelė tekstuose pasitaikančių junginių inventoriaus dalis. Dažnumo tyrimas parodė, kad abiejų kalbų junginiai yra pasiskirstę pagal tuos pačius matematinius dėsnį, kaip ir žodžiai rišliuose tekstuose, t. y. pagal vadinamąją Cipfo kreivę. Tam tikri nedideli nukrypimai, be abejo, aiškintini ribota tekstų apimtimi. Kaip pavyzdys čia pateikiami lietuvių kal-

1 pav. Lietuvių k. pradinių junginių pasiskirstymas tekste

bos pradinių junginių (žr. 1 pav.) ir anglų kalbos galinių junginių (žr. 2 pav.) pasiskirstymo tekste grafikai. Juose abscisių ašyje (J) dažnumo mažėjimo tvarka atidedami konkretūs junginiai, ordinačių ašyje (F) – santykinis jų dažnumas procentais.

2 pav. Anglų k. galinių nesandūrinių junginių pasiskirstymas tekste

³ Junginių santykinis dažnumas procentais apskaičiuotas, padauginus tam tikro junginio bendrą skaičių iš 100 ir gautą rezultatą padalijus iš visų junginių bendro skaičiaus. Kritinės dažnumo zonos (25%, 50%, 75%, 100% dažnumo intervalai) gautos, susumavus junginių santykinis dažnumus.

Iš brėžinių aiškiai matyti, kad junginių dažnumas iš pradžių labai staigiai krin-ta, o paskui laipsniškai (eksponentiškai) artėja prie nulio.

2. 2. Pradinių junginių dažnumo lentelės (žr. 1, 4, 7, 10 lent.) rodo, kad pa-tys dažnieji (0–50% intervalo) junginiai žodyne ir tekstuose yra beveik tie patys: L/gr- / *graibyti*, L/kr- / *kramtyti*, L/pr- / *pradalgė*, L/st- / *stabdyti*, L/sk- / *skiautė*, L/tr- / *traiškyti*, A/br- / *bread* / *bred* /, A/gr- / *gray* / *grei* /, A/pr- / *pride* / *praid* /, A/st- / *stay* / *stei* /, A/tr- / *trap* / *trəp* / . Skiriasi tiktai lietuvių / pl- / *plasnóti*, / žm- / *žmogùs*, anglų / fl- / *floor* / *flo:* /, / fr- / *friend* / *friend* /, / kr- / *cram* / *krəm* /, / sp- / *speak* / *spi:* *k* /, / str- / *street* / *stri:* *t* / . Palyginus jų dažnumą žodyne bei tekstuose ir skirtumą įvertinus *u* kriterijumi, matyti, kad lietuvių / pl- /, / žm- /, anglų / fl- /, / fr- /, / kr- /, / sp- /, / str- / skiriasi 95%, 99% tiki-mybe. Kadangi lietuvių / žm- /, anglų / fr- /, / str- / dažnumas mažesnis žodyne, o L/pl- /, A/fl- /, / kr- /, / sp- / – tekste, galima daryti išvadą, kad pirmieji riš-loje kalboje tikrai dažniau vartojami.

Nevienodai dažni tiriamųjų kalbų žodyne ir tekstuose ir 50–75% intervalo dvinariai (plg. 13 ir 14 lent. priede).

Palyginus visus abiejų kalbų pradinius dvinarius žodyne apskritai su tekstų dvinariais, taip pat tekstų trinarius su žodyno trinariais, lietuvių kalbai gaunamas labai reikšmingas skirtumas ($P > 99,9\%$). Dvinariai yra dažnesni kalbos srąute, o trinariai žodyne. Anglų junginiai šiuo atveju nesiskiria ($P < 95\%$) (žr. 1, 4 lent. priede).

Abiejų kalbų dažniausių junginių sąrašuose sutampa / pr- /, / tr- /, / st- /, / gr- / (žodyne dar ir / kr- /), bet reikšmingai tesiskiria tik / gr- /, / st- / ir tekstų / pr- /, / tr- / / gr- / dažnesnis lietuvių, / st- / anglų kalboje, / pr- / – lietuvių, o / tr- / anglų tekstuose (plg. 15 lent.).

2. 3. Galinių nesandūrių junginių 0–75% dažnumo intervalas anglų kalbos žodyne ir tekstuose iš esmės yra vienodas, tiktai dažnas tekstuose junginys / -nd / (*land* / *lænd* /) žodyne į šį intervalą nepatenka: jo dažnumo žodyne ir tekstuose skirtumas labai didelis, 99,9% tikimybės reikšmė *u* kriterijus viršija daugiau kaip 8 kartus (žr. 13 lent.).

Toliau junginių sąrašas pradeda ryškiai skirtis.

Lietuvių kalbos žodyne ir tekstuose skiriasi net patys galinių junginių inven-toriai: 0–50% intervale nėra nė vieno junginio, bendro ir žodynui, ir tekstams. Apskritai kalbant, tekste galiniai dvinariai yra daug dažnesni negu žodyne (žr. 14 lent. priede). Mat sintetinės lietuvių kalbos tekste dažnos įvairios kaitybinės žodžių morfemos visai nefiksuojamos žodyne.

Įvertinus visus lietuvių ar anglų junginius žodyne ir tekste *u* kriterijumi, pa-aiškėja, kad anglų galiniai dvinariai yra dažnesni žodyne. Tuo tarpu trinariai ir keturnariai žodyne yra retesni negu tekstuose ($P > 99,9\%$). Lietuvių kalboje dvina-riai yra dažnesni tekstuose, o trinariai ir keturnariai žodyne (žr. 13, 14 lent.).

Kaip rodo 2, 5, 8, 11 lentelės, tiriamųjų kalbų žodyno ir teksto 0–75% intervale sutampa /-nt/ (žodyno -- dar ir /-st/): anglų /-nt/, /-st/ dažnesni žodyne, o lietuvių /-nt/ – tekstuose. Dvinariai dažniau vartojami anglų, o trinariai – lietuvių kalboje (žr. 15 lent.).

Vidinių nesandūrinių junginių tyrimo rezultatai tokie. Dalis 0–50% intervalo junginių sutampa (plg. lietuvių /-kt- / *lauktùvės*, /-lt- / *giltinė*, /-nd- / *griñdys*, /-ng- / *vingis*, /-nk- / *tinkùoti*, /-nt- / *vėsinti*, /-rd- / *skerdiena*, /-rg- / *gurguõlė*, /-rt- / *papařtis*, /-st- / *klaustùkas*, /-šk- / *troškimas*, /-št- / *koštùvas* ir anglų /-kt- / *suspected* /səs'pektid/, /-nd- / *bending* /'bending⁴/, /-nt- / *wanted* /'wontid/, /-st- / *artlessly* /'ɑ:tlisli/, /-tl- / *shortly* /'šo:tl/), dalis ir skiriasi (žodyne nėra⁵ tekstuose randamų _L/-lg- / *žvalgyba*, _L/-lv- / *galvoti*, _L/-rb- / *uždarbiuoti*, _L/-sk- / *tviskėti*, _A/-ft- / *lofting* /'lɔfting/, _A/-fd- / *seldom* /'seldəm/, _A/-nl- / *sinless* /'sinlis/, o tekstuose žodyne randamų _L/-kl- / *girtuõklis*, _L/-kšt- / *lùkštas*, _L/-rm- / *skařmalas*, _L/-pt- / *kauptùkas*, _A/-bl- / *driblet* /'driblit/, _A/-gr- / *fragrance* /'freigrəns/, _A/-ks- / *boxer* /'bɔksə/, _A/-kw- / *awkward* /'ɔ:kwəd/, _A/-ln- / *doubtfulnes* /'dautfulnis/, _A/-pr- / *bishopric* /'bišəprɪk/, _A/-sn- / *carelessness* /'kæəlisnis/, _A/-tr- / *hatred* /'heitrid/). Visų šių junginių dažnumo skirtumas yra reikšmingas (95–99,9% tikimybė). Vadìnasi, kiekvienas 0–50% intervalo junginys yra „populiariesnis“, dažnai pasikartojantis kalbėjimo sraute.

50–75% intervale žodyno ir tekstų priebalsių junginiai labai skiriasi, tačiau jų dažnumo skirtumas nėra reikšmingas (žr. 3, 6, 9, 12 lent.). Dar didesni 75–100% intervalo dažnumo skirtumai, o be to, ir patys junginiai beveik visi skirtingi.

Abiejose kalbose (kaip matyti iš 13 ir 14 lentelių) vidiniai dvinariai, o lietuvių kalboje dar ir keturnariai yra dažnesni tekstuose; lietuvių trinariai ir anglų keturnariai dažnesni žodyne. Anglų trinarių dažnumas žodyne ir kalbėjimo sraute yra beveik vienodas – jų skirtumas statistiškai nereikšmingas. Abiejų kalbų vidiniuose junginiuose 0–50% intervale sutampa /-kt-/, /-nd-/, /-nt-/, /-st-/, o žodyne dar ir /-ng- / (jeigu anglų garsą [ŋ] laikysime fonemų junginio /ng/ realizacija). Lietuvių kalbos žodyne jie vartojami dažniau, o tekstuose rečiau. Išimtį sudaro tik /-kt-/, /-ng- / ir /-nd- /: pirmieji dažniau aptinkami lietuvių kalbėjimo sraute, /-nd- / – anglų žodyne.

3. 1. Kaip parodė statistinė analizė, beveik visais atvejais dvinariai junginiai dažnesni negu trinariai, o trinariai dažnesni negu keturnariai. Tai rodytų, kad paprastesni junginiai vartojami dažniau negu sudėtingesni. Ypač daug tyrinėjęs šį dalyką G. Cipfas [Zipf, 1932, p. 1–5] seniai yra parodęs, kad kalbos vieneto tarimo sudėtingumas yra atvirkščiai proporcingas jo santykiniam dažnumui. Gautieji duomenys

⁴ Dėl atskirai vartojamo anglų [ŋ]=/ng/ žr. [Strimaitienė, 1979, p. 52].

⁵ Čia ir kitur turima galvoje, kad tų junginių nėra kalbamojo intervalo ribose, o ne apskritai žodyne ar tekstuose.

šią hipotezę tvirtai paremia. Štai trinariai junginiai, be jokios abejonės, yra sudėtingesni negu dvinariai ir todėl jų dažnumas abiejose kalbose mažesnis: abiejų kalbų /sk-/ » /skr-/* ir /skl-/, /st-/ » /str-/, /sp-/ » /spr-/, lietuvių /šp-/ » /špr-/, anglų /bl-/ » /zbl-/ (*sblood* /zblɒd/). Taip pat ir lietuvių galinis /-rk/ » /-rks/, /-rš/ » /-ršk/, /-ks/ » /-kst/, /-lk/ » /-lks/, /-nk/ » /-nkt/, /-sk/ » /-sks/, anglų /-mp/ » /-mpt/, /-mps/, /-ks/ » /-kst/, /-lk/ » /-lks/, /-ps/ » /-pst/. Panašiai ir lietuvių vidinis /-kt-/ » /-nkt-/, /-st-/ » /-rst-/, /-nt-/, » /-ntr-/, anglų /-mp-/ » /-mpl-/, /-mpt-/, /-nt-/ » /-ntl-/, /-st-/ » /-str-/.

Matyt, dėl tos pačios priežasties dažniau vartojami trinariai prastinami: sakysim, lietuvių ir anglų mpC tipo junginiai dažnai virsta į mC tokiuose žodžiuose, kaip *tempti*, *tempt*, *crumped* /krɒmt/, /krɒmpt/ (dažniausiai tariama [t'ɛm'ti], /t'ɛms/, /krɒmt/ [Пупкис 1966, c. 41]).

Cipfo teoriją, rodos, paremia ir vienodo ilgumo junginiai, nors čia, tiesą sakant, ne taip lengva pasakyti, kurie junginiai iš tikrųjų sudėtingesni ir kurie paprastesni. Apsiribokime akivaizdžiais atvejais. Pirma, kaip matyti iš lentelių, anglų /dj-/ » /džj-/, galinis /-lt/ » /-lč/, /-ld/ » /-ldž/, /-nd/ » /-ndž/, lietuvių vidinis /-lt-/ dažniau randamas negu /-lč-/, /-št-/ » /-šč-/, /-kšt-/ » /-kšč-/, anglų /-nt-/ » /-nč- / ir t. t. Junginiai su afrikatomis yra retesni už junginius su *r*, *d* tipo priebalsiais, be abejo, todėl, kad afrikatu yra sudėtingesni bei sunkesni garsai negu atitinkami progostamieji. Akustiniu atžvilgiu jos yra ryškieji (*strident*) priebalsiai, artikuliaciniu – sudėtiniai priebalsiai, turį uždaromos ir ankštumos (pučiamąji) elementą.

Antra, lietuvių pradinis /st-/ » /št-/, /sk-/ » /šk-/, /sm-/ » /šm-/, /sr-/ » /šr-/, anglų /sn-/ » /šn-/, galinis _L/-sk/ » /-šk/, _L/-st/ » /-št/, _L/-rs/ » /-rš/, _L/-ks/ » /-kš/, vidinis lietuvių /-st-/ » /-št-/, anglų /-sn-/ » /-šn-/, /-sl-/ » /-šl- / ir t. t. Čia retesni yra junginiai su dviejų židinių (*š* tipo) priebalsiais. Kad *š* tipo garsai yra sudėtingesni, aiškiai rodo vėlyvas jų atsiradimas vaikų kalboje (šveplivimas).

Trečia, panašiai skiriasi ir pradiniai /kl-/ » /gl-/, _L/kv-/, _A/kw-/ » _L/gv-/, _A/gw-/, lietuvių /šl-/ » /žl-/, /šv-/ » /žv-/, /sl-/ » /zl-/, /sv-/ » /zv-/, /kn-/ » /gn-/, /šn-/ » /žn-/, /pj-/ » /bj-/, /pl-/ » /bl-/, o anglų /tw-/ » /dw-/, /kj-/ » /gj-/, anglų galinis /-ns/ » /-nz/, /-mp/ » /-mb/, /-lf/ » /-lv/, /-nš/ » /-nž/, /-lp/ » /-lb/, taip pat ir vidiniai šio tipo junginiai: lietuvių /-st-/ » /-zd-/, /-nk-/ » /-ng-/, /-kt-/ » /-gd-/, /-rt-/ » /-rd-/, /-kl-/ » /-gl-/, /-nt-/ » /-nd-/, /-št-/ » /-žd-/, anglų /-nt-/ » /-nd-/, /-tl-/ » /-dl-/, /-st-/ » /-zd-/, /-tr-/

* Ženklas » reiškia, kad pirmesnis junginys yra dažniau vartojamas.

» /-dr-/. Šių junginių dažnumas skiriasi, matyt, todėl, kad skardieji priebalsiai yra, apskritai kalbant, sudėtingesni, nes turi papildomą balso stygų artikuliaciją. Tačiau anglų kalboje kartais būna ir atvirkščiai: /bj- / » /pj- /, /dj- / » /tj- /, /-ng- / » /-nk-/, /-ld / » /-lt /, /-nd / » /-nt /, /-ndž/ » /-nč /, /-ldž / » /-lč /, /ndž- / » /nč- / ir t. t. Tai lyg ir prieštarautų bendrajai tendencijai, bet čia, matyt, reikšmės turi tam tikras pradinių, o ypač galinių skardžiųjų, priebalsių suduslėjimas, būdingas anglų kalbai [Barber, 1964, p. 56; Gimson, 1970, p. 152]. Suduslėję skardieji priebalsiai junginiuose kartais dažnesni už tikrus dusliuosius tikriausiai todėl, kad išlaiko būdingą silpnesnę artikuliaciją, – vadinasi, gali būti net paprastesni tarimo atžvilgiu negu tikrieji duslieji.

Ta pati tendencija matyti, net ir sugretinus „vienodus“ abiejų kalbų priebalsių junginius. Pavyzdžiui, akustiškai ryškesnis ir sunkiau tariamas lietuvių /tr- / tekste vartojamas rečiau negu /tr- / anglų kalboje, nes, kaip žinoma, anglų /r / yra neryškus (*mellow*) pučiamasis, o lietuvių – ryškus virpamasis sonantas.

Bendrajai tendencijai prieštarauja tik vienas kitas pavyzdys. Pavyzdžiui, lietuvių pradinis /gr- / dažnesnis negu /kr- /, /žm- / » /šm- /, anglų /-gn- / » /-kn- / ir t. t. Matyt, šiuos nukrypimus bent iš dalies bus nulėmę tokie atsitiktiniai faktoriai, kaip junginius turinčių žodžių bei morfemų sudėtingumas, tekstų tematika ir apimtis. Didesnės apimties tekstuose kalbamoji tendencija galbūt dar labiau išryškėtų. Bet jau ir dabar galima teigti, kad šis tyrinėjimas paremia Cipfo hipotezę.

3. 2. Kitas faktorius, darantis įtakos junginių dažnumui, yra pačių žodžių, jais reiškiamų turinio elementų dažnumas.

Kaip rodo dažnumo lentelės, lietuvių /žm- / retas žodyne, bet dažnas tekstuose. Taip yra, be abejo, todėl, kad šiuos junginius turinčiais žodžiais *žmogus*, *žmona*, reiškiamų sąvokų prireikia labai dažnai, – nedideliame dažnų žodžių skaičiuje vartojami junginiai gali būti labai dažni tekstuose, jeigu tais žodžiais reiškiamas turinys yra labai aktualus kalbėtojams. Lietuvių kalboje kasdien girdimi žodžiai: *prąšė*, *gražūs*, *skubėti*, *stūlas*, *traukti*, anglų kalboje – *bring* /bring /, *frequent* /'fri:kwənt /, *great* /greit/, *prefer* /prɪ'fə:/, *stand* /stænd /, *street* /stri:t /, *tree* /tri:/, todėl juose esą junginiai tekstuose dažnesni negu tokie junginiai, kaip lietuvių /pl- / *plaūkti*, anglų /kr- / *crack*, /fl- / *flow*, /sp- / *space*.

Labai dažnas tekste anglų /-nd / . Tekste didelį jo dažnumą, be jokios abejonės, lemia vienas žodis – prielinksnis *and*. Peržiūrėjus visus išrinktus junginius su /-nd /, paaiškėjo, kad anglų tekstuose *and* pavartotas 2112 kartų iš 5263, tai sudaro 40,1% visų žodžių su /-nd / . Taip pat aiškintinas ir didelis šių junginių dažnumas: lietuvių /-lg- /, /-lt- /, /-lv- /, /-nd- /, /-ng- /, /-nk- /, /-nt- /, /-rb- /, /-rg- /, /-rd- /, /-rt- /, /-sk- /, /-st- /, /-šk- /, /-št- / ir anglų /-dl- /, /-ft- /, /-kt- /,

/-ld-/, /-nd-/, /-nl-/, /-ns-/, /-nt-/, /-ntl-/, /-sl-/, /-st-/, /-tl-/. Mat lietuvių kalboje ypač dažnai vartojami tokie žodžiai kaip *rąktas, vėlgo, baltas, galvą, kanda, ląngas, darbiniškas, dirba, vērda, sargas, virti, viskas, vėsti, miškas, vištà*, o anglų kalboje *hardly* /'hɑ:dli/, *after* /'ɑ:ftə/, *doctor* /'dɒktə/, *only* /'ounli/, *answer* /'ɑ:nsə/, *gently* /'dʒentli/, *seriously* /'siəriəslɪ/, *sister* /'sɪstə/, *greatly* /'greɪtli/, priesagos *-ing, -ed* su žodžių šaknimis, kurios baigiasi /nt/, /nd/, pvz.: *wanted* /'wɒntɪd/, *handed* /'hændɪd/.

Tačiau didžioji retų žodyno junginių dalis tekstuose visai nepasitaikė, pvz.: lietuvių /sx/ *scholāstas*, /sf/ *sferà*, anglų /mn-/ *mnemonic* / (m)ni(:)ɒnik/, /-lb/ *bulb* /bʌlb/, ɹ/ -cm- / *bocmanas*, ʌ/ -bd- / *hebdomadal* /heb'dɒmədɪl/ ir t. t., vartojamų tik tarptautiniuose žodžiuose, specialiuose terminuose ir žodžiuose, nepavartotuose dėl tekstų specifikos.

Tas pats pasakytina ir apie atskirų morfemų ir jų derinių dažnumo įtaką junginių dažnumui. Pavyzdžiui, lietuvių kalboje dažnai vartojamas prielinksnis *añt*, priesagų grupės *-enti, -inti, -ant*, pvz.: *gyvėnti, būdinti, lįjant*. Lyginant anglų kalbos galinius junginius, išryškėja nepaprastai didelis /ng/ (t. y. garso [ŋ]), čia laikomo junginio realizacija, žr. p. 88) dažnumas (žr. 5, 11 lent.). Tai paaiškinama visų pirma tuo, kad priesaga *-ing* yra labai dažna: su ja daromi įvairūs tęsiamieji (Continuous) laikai, esamojo laiko dalyvis, gerundijus.

3. 3. Galima ir tam tikra fonetinių ir morfologinių faktorių sąveika. Tai rodytų anglų /-ng/ raida: šis junginys, pasidaręs labai dažnas dėl morfologinių faktorių, fonetiškai supaprastintas – realizuojamas vienu segmentu [ŋ]. Tai dar kartą paremia G. Cipfo dėsnį.

4. Lyginant abiejų kalbų junginius apskritai, aiškiai matyti, kad sudėtingesni junginiai, ypač galiniai, dažniau vartojami anglų tekstuose. Ta tendencija pastebima įvairiose žodžio pozicijose ($P > 99,9\%$) (žr. 15 lent. priede). Kadangi anglų ir lietuvių kalbos yra giminiškos, tai toks skirtingas junginių vartojimas atrodo sunkiai suprantamas, tuo labiau, kad ir junginių struktūriniai tipai tam tikrose pozicijose, kaip rodė tyrimai, yra iš esmės vienodi. Atsakymo į šį klausimą, reikia, matyt, ieškoti lietuvių ir anglų žodžio struktūrinėse ypatybėse. Apskaičiavus vidutinį žodžio ilgį pagal R. Merkytės [Мерките, 1972, с. 77] pateiktus duomenis, paaiškėjo, kad lietuvių kalboje jis yra 3,5 skiemens, anglų kalboje – 1,4 skiemens: lietuvių žodis yra daugiau kaip du kartus ilgesnis negu anglų. Vadinas, lietuvių kalboje aiškiai dominuoja triskiemeniai žodžiai, o anglų – vienskiemeniai. Taigi tą informacijos krūvį, kurį lietuvių kalboje perduoda du papildomi skiemenys, anglų kalboje dažniausiai turi perteikti priebalsiai. Tuo, matyt, ir aiškintinas sudėtingesnių junginių vartojimas anglų, o ne lietuvių kalboje. Priešingu atveju anglų kalba daugelį sąvokų, lietuvių kalboje reiškiamų atskirais žodžiais, turėtų reikšti žodžių junginiais,

tačiau nei žodynuose, nei tekstuose tokios tendencijos nematyti. Vadinasi, anglų kalboje yra sudėtingesnių junginių vartojimo tendencija dėl tai kalbai būdingo žodžio trumpumo.

LITHUANIAN AND ENGLISH CONSONANT CLUSTERS IN CONNECTED TEXTS AND LEXICON

Summary

The contrastive analysis of consonant clusters in Lithuanian and English has shown them to be distributed in accordance with Zipf's curve: the relatively small number of clusters found in the texts account for as much as 75% of the whole inventory. The reason for this should be sought in lexical, morphological and phonetic peculiarities of the languages. It has been found that two-member consonant clusters have greater frequency. This can be accounted for by greater complexity of three-member clusters as compared to their two-member counterparts. Clusters containing affricates occur in fewer contexts than clusters with *r*-type consonants. The same holds for both clusters with doublefocus (*s*-type) consonants, and clusters with voiced consonants having additional articulation, e. g. /st/ > /str/, /k/ > /gl/, etc. (where > means that the preceding cluster occurs more frequently). Our analysis confirms the Zipf hypothesis according to which less complex clusters have greater frequency. The frequency of a word, a morpheme or their combinations is another factor which affects the frequency of the cluster.

The comparison has shown that Lithuanian makes use of less complex consonant clusters. English, where monosyllabic words predominate, uses more complex clusters.

LITERATŪRA

Balčikonis, 1954 — Dabartinės lietuvių kalbos žodynas/Red. Balčikonis J. — V., 1954.

Barber, 1964 — Barber Ch. Linguistic Change in Present-Day English. — Edinburgh — London, 1964, p. 56.

Gimson, 1970 — Gimson A. C. An Introduction to the Pronunciation of English. — Whitstable: Latima Trend Co Ltd., 1970, p. 152.

Jones, 1963 — Jones D. Everyman's English Pronouncing Dictionary. — M., 1963.

Strimaitienė, 1974 — Strimaitienė M. Žodžio pradžios dviejų priebalsių junginiai anglų ir lietuvių kalbose. — Kalbotyra, 1974, t. 25, p. 61—71.

Strimaitienė, 1976 — Strimaitienė M. Lietuvių kalbos priebalsių fonotaktika (lyginant su anglų). — V., 1976, p. 211—340.

Strimaitienė, 1979 — Strimaitienė M. Anglų ir lietuvių kalbų vidinių priebalsių fonotaktika. — Kalbotyra, 1979, t. 30, p. 48—61.

Zipf, 1932 — Zipf G. K. Selected Studies of the Principle of Relative Frequency in Language. — Harvard University Press, 1932, p. 1—5.

Мерките, 1972 — Мерките К. О законах, описывающих распределение слогов в словах. Канд. дис. — Вильнюс, 1972, с. 77

Пупкис, 1966 — Пупкис А. Сочетания согласных в современном литовском литературном языке. Канд. дис. — Л., 1966, с. 41.

Урбах, 1964 — Урбах В. Биометрические методы. — М., 1964.

Priedas

Lietuvių kalbos pradinių junginių dažnumas žodyne⁷

1 lentelė

Eil. Nr.	Junginiai	Bendras skaičius	Santykinis dažnumas (%)	Eil. Nr.	Junginiai	Bendras skaičius	Santykinis dažnumas (%)
1.	pr	1017	11,12	12.	šl	270	2,95
2.	sk	627	6,86	13.	šv	254	2,78
3.	tr	612	6,69	14.	br	203	2,22
4.	gr	602	6,58	15.	dv	202	2,21
5.	pl	545	5,96	16.	sl	195	2,13
6.	kr	478	5,23	17.	žv	179	1,96
7.	kl	443	4,84	18.	sv	179	1,96
8.	st	413	4,52	19.	kr	160	1,75
9.	dr	379	4,14	20.	kv	159	1,74
10.	sp	280	3,06	21.	gl	156	1,71
11.	sm	276	3,02	22.	tv	154	1,68
				23.	bl	150	1,64

2 lentelė

Lietuvių kalbos galinių junginių dažnumas žodyne

Eil. Nr.	Junginiai	Bendras skaičius	Santykinis dažnumas (%)	Eil. Nr.	Junginiai	Bendras skaičius	Santykinis dažnumas (%)
1.	kšt	61	16,01	6.	nkt	17	4,46
2.	pt	50	13,12	7.	st	16	4,20
3.	kt	48	12,60	8.	nt	15	3,94
4.	rt	28	7,35	9.	mt	12	3,15
5.	ks	17	4,46	10.	kst	11	2,89
				11.	rkšt	11	2,89

3 lentelė

Lietuvių kalbos vidinių junginių dažnumas žodyne

Eil. Nr.	Junginiai	Bendras skaičius	Santykinis dažnumas (%)	Eil. Nr.	Junginiai	Bendras skaičius	Santykinis dažnumas (%)
1.	nt	2186	8,41	4.	nk	1125	4,33
2.	st	1658	6,38	5.	ng	1081	4,16
3.	šk	1385	5,33	6.	kt	953	3,66

⁷ Čia ir kitur iki pirmosios štrichinės linijos pateikti junginiai užima 25% viso junginių masyvo, iki antrosios štrichinės linijos – 50% junginių masyvo, iki ištisinės linijos – 75% junginių masyvo (šiuo atveju 25% junginių sudaro /pr/, /sk/, /tr/, 50% – /gr/, /pl/, /kr/, /kl/, /st/, 75% – /dr/, /sp/, /sm/, /šl/, /šv/, /br/, /dv/, /sl/, /žv/).

Eil. Nr.	Junginiai	Bendras skaičius	Santykinis dažnumas (%)	Eil. Nr.	Junginiai	Bendras skaičius	Santykinis dažnumas (%)
7.	rt	758	2,91	43.	ps	136	0,52
8.	kl	750	2,88	44.	kr	135	0,52
9.	nd	515	1,98	45.	sm	132	0,51
10.	št	486	1,87	46.	sl	126	0,48
11.	kšt	442	1,70	47.	rs	125	0,48
12.	lt	442	1,70	48.	ntr	123	0,47
13.	pt	391	1,50	49.	rž	117	0,45
14.	rg	345	1,33	50.	br	115	0,44
15.	rm	335	1,29	51.	kst	112	0,43
16.	rd	334	1,28	52.	pr	111	0,43
17.	tr	313	1,20	53.	bl	109	0,42
18.	rp	285	1,10	54.	ls	107	0,41
19.	lk	284	1,09	55.	sn	106	0,41
20.	mp	269	1,03	56.	ršk	105	0,40
21.	rk	255	0,98	57.	šč	100	0,38
22.	ld	238	0,91	58.	rkl	98	0,38
23.	ln	237	0,91	59.	kš	93	0,36
24.	rn	235	0,90	60.	ršt	92	0,35
25.	ks	234	0,90	61.	kč	88	0,34
26.	sk	231	0,89	62.	ns	88	0,34
27.	rb	225	0,87	63.	str	85	0,33
28.	dr	211	0,81	64.	nc	84	0,32
29.	gr	210	0,81	65.	rkšt	79	0,30
30.	lv	201	0,77	66.	tv	79	0,30
31.	mb	189	0,73	67.	gn	78	0,30
32.	zm	188	0,72	68.	nkl	78	0,30
33.	rv	181	0,70	69.	gl	77	0,30
34.	zd	175	0,67	70.	ndr	76	0,29
35.	nkt	174	0,67	71.	kn	72	0,28
36.	rš	174	0,67	72.	ksl	72	0,28
37.	lg	165	0,63	73.	lm	72	0,28
38.	mt	160	0,62	74.	nkšt	72	0,28
39.	rst	157	0,60	75.	rkt	72	0,28
40.	zg	148	0,60	76.	rpt	72	0,28
41.	lb	145	0,56	77.	gd	70	0,27
42.	pl	143	0,55	78.	km	68	0,26

Eil. Nr.	Junginiai	Bendras skaičius	Santykinis dažnumas (%)	Eil. Nr.	Junginiai	Bendras skaičius	Santykinis dažnumas (%)
79.	kšn	67	0,26	105.	kv	37	0,14
80.	lp	67	0,26	106.	ngv	37	0,14
81.	sv	67	0,26	107.	rks	37	0,14
82.	rl	65	0,25	108.	gm	36	0,14
83.	kšl	64	0,25	109.	nč	36	0,14
84.	pč	61	0,23	110.	rgžd	36	0,14
85.	pst	60	0,23	111.	lpt	35	0,13
86.	sp	60	0,23	112.	mbi	35	0,13
87.	šl	60	0,23	113.	rč	35	0,13
88.	kc	57	0,22	114.	rz	35	0,13
89.	ksm	57	0,22	115.	rx	34	0,13
90.	kšč	57	0,22	116.	pn	33	0,13
91.	bžd	49	0,19	117.	mst	32	0,12
92.	mpt	49	0,19	118.	kšm	32	0,12
93.	nkst	49	0,19	119.	mpl	32	0,12
94.	gžd	49	0,19	120.	ngl	32	0,12
95.	šsv	48	0,19	121.	pš	32	0,12
96.	lkt	47	0,18	122.	tm	32	0,12
97.	nks	47	0,18	123.	mš	31	0,12
98.	ksn	46	0,18	124.	mšt	31	0,12
99.	md	45	0,17	125.	nksn	30	0,12
100.	ktr	42	0,16	126.	ič	29	0,11
101.	pšt	41	0,16	127.	nf	29	0,11
102.	šn	40	0,15	128.	šr	29	0,11
103.	ms	39	0,15	129.	žl	29	0,11
104.	psn	39	0,15	130.	iž	27	0,10

4 lentelė

Anglų kalbos pradinių junginių dažnumas žodyne

Eil. Nr.	Junginiai	Bendras skaičius	Santykinis dažnumas (%)	Eil. Nr.	Junginiai	Bendras skaičius	Santykinis dažnumas (%)
1.	pr	1099	12,01	5.	kr	482	5,27
2.	tr	652	7,13	6.	fl	421	4,60
3.	st	638	6,97	7.	br	391	4,27
4.	gr	457	4,99	8.	sp	370	4,04

4 lentelės tęsinys

Eil. Nr.	Junginiai	Bendras skaičius	Santykinis dažnumas(%)	Eil. Nr.	Junginiai	Bendras skaičius	Santykinis dažnumas(%)
9.	sk	356	3,89	18.	str	184	2,01
10.	fr	347	3,79	19.	sw	153	1,67
11.	kl	346	3,78	20.	sn	147	1,61
12.	sl	297	3,24	21.	sm	137	1,50
13.	bl	296	3,23	22.	skr	115	1,26
14.	dr	286	3,13	23.	skw	96	1,05
15.	pl	286	1,13	24.	dj	94	1,05
16.	kw	256	2,80	25.	šf	14	0,15
17.	gl	191	2,09	26.	dw	13	0,14
				27.	spj	10	0,11

5 lentelė

Anglų kalbos galinių junginių dažnumas žodyne^a

Eil. Nr.	Junginiai	Bendras skaičius	Santykinis dažnumas(%)	Eil. Nr.	Junginiai	Bendras skaičius	Santykinis dažnumas(%)
1.	ng	6389	55,31	8.	ld	113	0,98
2.	st	1572	13,61	9.	lt	113	0,98
3.	nt	1331	11,52	10.	nk	98	0,85
4.	ns	533	4,61	11.	mp	89	0,77
5.	nd	379	3,28	12.	ft	81	0,70
6.	kt	183	1,58	13.	pt	65	0,56
7.	ks	168	1,45	14.	ndž	61	0,53

6 lentelė

Anglų kalbos vidinių junginių dažnumas žodyne

Eil. Nr.	Junginiai	Bendras skaičius	Santykinis dažnumas(%)	Eil. Nr.	Junginiai	Bendras skaičius	Santykinis dažnumas(%)
1.	nt	1140	5,51	6.		572	2,76
2.	st	1110	5,36	7.	ks	534	2,58
3.	ln	872	4,21	8.	sl	532	2,57
4.	nd	858	4,14	9.	sn	449	2,17
5.	kt	615	2,97	10.	gr	428	2,07

^a Čia ir 11 lent. iki štrichinės linijos pateikti junginiai užima 50% viso junginių masyvo.

Eil. Nr.	Junginiai	Bendras skaičius	Santykinis dažnumas (%)	Eil. Nr.	Junginiai	Bendras skaičius	Santykinis dažnumas (%)
11.	bl	390	1,89	47.	bj	129	0,62
12.	ngl	378	1,89	48.	dr	126	0,61
13.	tr	365	1,76	49.	ld	125	0,60
14.	mp	322	1,56	50.	mn	120	0,58
15.	tl	299	1,44	51.	br	110	0,53
16.	ng	292	1,41	52.	pj	97	0,47
17.	kw	270	1,30	53.	ls	95	0,46
18.	pr	270	1,30	54.	nč	95	0,46
19.	dl	266	1,28	55.	šn	91	0,44
20.	sp	262	1,27	56.	ft	90	0,43
21.	ntl	262	1,27	57.	šl	90	0,43
22.	lt	243	1,17	58.	sf	88	0,42
23.	nš	243	1,17	59.	fl	80	0,39
24.	tj	233	1,13	60.	zm	80	0,39
25.	kj	229	1,11	61.	ml	79	0,38
26.	kr	229	1,11	62.	lm	75	0,36
27.	kš	223	1,08	63.	ktr	74	0,36
28.	nj	221	1,07	64.	lv	73	0,35
29.	vl	219	1,06	65.	mpl	70	0,34
30.	kl	217	1,05	66.	gj	64	0,31
31.	mb	217	1,05	67.	gl	64	0,31
32.	ndž	217	1,05	68.	ps	64	0,31
33.	str	214	1,03	69.	stj	64	0,31
34.	pl	206	0,99	70.	mf	63	0,30
35.	sk	199	0,96	71.	gm	61	0,29
36.	dn	196	0,95	72.	lf	61	0,29
37.	pt	196	0,95	73.	kn	58	0,28
38.	nk	187	0,90	74.	vj	57	0,28
39.	lj	184	0,89	75.	ndl	56	0,27
40.	ntr	182	0,88	76.	tf	56	0,27
41.	gn	172	0,83	77.	ngw	52	0,25
42.	tn	155	0,75	78.	n@	49	0,24
43.	vn	150	0,72	79.	stš	49	0,24
44.	nl	142	0,69	80.	šj	49	0,24
45.	gz	137	0,66	81.	pš	48	0,23
46.	dj	133	0,64	82.	stl	48	0,23

Eil. Nr.	Junginiai	Bendras skaičius	Santykinis dažnumas (%)	Eil. Nr.	Junginiai	Bendras skaičius	Santykinis dažnumas (%)
83.	mbr	47	0,23	104.	Øl	31	0,15
84.	mbl	46	0,22	105.	ldž	30	0,14
85.	ndr	46	0,22	106.	pn	29	0,14
86.	lk	45	0,22	107.	kst	28	0,14
87.	fr	43	0,21	108.	stf	27	0,13
88.	mj	43	0,21	109.	ts	27	0,13
89.	nf	43	0,21	110.	tm	27	0,13
90.	na	41	0,20	111.	ngr	25	0,12
91.	nz	40	0,19	112.	Øf	25	0,12
92.	kč	39	0,19	113.	ntn	24	0,12
93.	lp	39	0,19	114.	ltr	23	0,11
94.	mpt	39	0,19	115.	nkš	23	0,11
95.	nkt	39	0,19	116.	mbj	22	0,11
96.	sm	39	0,19	117.	nsl	22	0,11
97.	ngn	37	0,18	118.	ntj	22	0,11
98.	nm	37	0,18	119.	šm	22	0,11
99.	dm	36	0,17	120.	kti	21	0,10
100.	skj	35	0,17	121.	nstr	21	0,10
101.	lč	33	0,16	122.	džm	20	0,10
102.	nkl	33	0,16	123.	fj	20	0,10
103.	ktj	31	0,15	124.	nkw	20	0,10

7 lentelė

Lietuvių kalbos pradinių junginių dažnumas tekstuose

Eil. Nr.	Junginiai	Bendras skaičius	Santykinis dažnumas (%)	Eil. Nr.	Junginiai	Bendras skaičius	Santykinis dažnumas (%)
1.	pr	3214	22,53	10.	šv	468	3,28
2.	st	1132	7,94	11.	sv	461	3,23
3.	gr	978	6,86	12.	dr	441	3,09
4.	kr	747	5,24	13.	žv	320	2,24
5.	tr	740	5,19	14.	br	311	2,18
6.	žm	713	5,0	15.	sp	304	2,13
7.	sk	691	4,84	16.	sm	288	2,02
8.	kl	689	4,83	17.	kv	250	1,75
9.	pl	522	3,66	18.	dv	235	1,65

Lietuvių kalbos galinių junginių dažnumas tekstuose

Eil. Nr.	Junginiai	Bendras skaičius	Santykinis dažnumas (%)	Eil. Nr.	Junginiai	Bendras skaičius	Santykinis dažnumas (%)
1.		738	22,42	9.	mt	68	2,07
2.	ms	673	20,45	10.	sk	58	1,76
3.	ks	420	12,76	11.	šk	41	1,25
4.	rs	325	9,87	12.	ls	34	1,03
5.	ts	258	7,84	13.	rš	34	1,03
6.	ns	148	4,50	14.	ps	31	0,94
7.	nk	107	3,25	15.	rk	27	0,82
8.	rp	82	2,49	16.	mk	26	0,79
				17.	st	25	0,76

Lietuvių kalbos vidinių junginių dažnumas tekstuose

Eil. Nr.	Junginiai	Bendras skaičius	Santykinis dažnumas (%)	Eil. Nr.	Junginiai	Bendras skaičius	Santykinis dažnumas (%)
1.	nk	2179	5,92	21.	kšt	461	1,25
2.	st	1948	5,29	22.	zd	452	1,23
3.	nt	1913	5,19	23.	ln	431	1,17
4.	rt	1631	4,43	24.	lk	425	1,15
5.	kt	1630	4,42	25.	sn	398	1,08
6.	ng	1478	4,01	26.	rk	394	1,07
7.	šk	1193	3,24	27.	pt	365	0,99
8.	nd	1062	2,88	28.	ld	354	0,96
9.	lv	896	2,43	29.	rš	352	0,96
10.	lt	797	2,16	30.	mp	349	0,95
11.	rd	728	1,98	31.	kr	339	0,92
12.	sk	728	1,98	32.	rm	335	0,91
13.	št	684	1,86	33.	gd	330	0,90
14.	rb	626	1,70	34.	mt	307	0,83
15.	rg	594	1,61	35.	ls	298	0,81
16.	lg	593	1,61	36.	mb	284	0,77
17.	nč	593	1,61	37.	ršt	278	0,75
18.	lb	592	1,61	38.	rs	277	0,75
19.	kl	557	1,51	39.	rp	254	0,69
20.	rn	505	1,37	40.	ks	252	0,68

Eil. Nr.	Junginiai	Bendras skaičius	Santykinis dažnumas (%)	Eil. Nr.	Junginiai	Bendras skaičius	Santykinis dažnumas (%)
41.	šč	228	0,62	75.	nkst	94	0,25
42.	ps	205	0,56	76.	sv	92	0,25
43.	kst	203	0,55	77.	lst	91	0,25
44.	rv	190	0,52	78.	ns	91	0,25
45.	rst	175	0,47	79.	rdž	88	0,24
46.	nkt	169	0,46	80.	ršk	84	0,23
47.	kšč	168	0,46	81.	bd	83	0,23
48.	sm	167	0,45	82.	nkl	83	0,23
49.	rč	161	0,44	83.	rkt	82	0,22
50.	157	0,43	84.	gl	81	0,22	
51.	dr	152	0,41	85.	kšm	79	0,21
52.	žn	151	0,41	86.	ndr	79	0,21
53.	gn	145	0,39	87.	lm	76	0,21
54.	ntr	142	0,39	88.	ndž	69	0,19
55.	rž	138	0,37	89.	psn	69	0,19
56.	rkl	135	0,37	90.	pr	68	0,18
57.	tv	134	0,36	91.	kč	67	0,18
58.	ms	130	0,35	92.	lkt	64	0,17
59.	mst	123	0,33	93.	nkšč	64	0,17
60.	km	120	0,33	94.	gr	61	0,17
61.	nksm	119	0,32	95.	ngd	60	0,17
62.	nksn	117	0,32	96.	lp	57	0,15
63.	žd	114	0,31	97.	kn	56	0,15
64.	tr	113	0,31	98.	ši	55	0,15
65.	ksl	112	0,30	99.	ldž	54	0,15
66.	ngv	112	0,30	100.	nkšt	53	0,14
67.	mž	107	0,29	101.	nks	52	0,14
68.	lksn	101	0,27	102.	dn	51	0,14
69.	br	100	0,27	103.	bžd	50	0,14
70.	md	99	0,27	104.	kšm	48	0,13
71.	rpt	98	0,27	105.	lč	48	0,13
72.	str	97	0,26	106.	lsv	48	0,13
73.	zg	96	0,26	107.	bl	44	0,12
74.	sl	95	0,26	108.	rz	44	0,12

Anglų kalbos pradinių junginių dažnumas tekstuose

Eil. Nr.	Junginiai	Bendras skaičius	Santykinis dažnumas (%)	Eil. Nr.	Junginiai	Bendras skaičius	Santykinis dažnumas (%)
1.	st	1059	9,59	7.	str	496	4,49
2.	pr	1026	9,29	8.	kl	467	4,23
3.	fr	956	8,66	9.	dr	456	4,13
4.	tr	748	6,77	10.	pl	445	4,03
5.	br	640	5,80	11.	sp	436	3,95
6.	gr	576	5,22	12.	kr	351	3,18
				13.	Θr	305	2,76

Anglų kalbos galinių junginių dažnumas tekstuose

Eil. Nr.	Junginiai	Bendras skaičius	Santykinis dažnumas (%)	Eil. Nr.	Junginiai	Bendras skaičius	Santykinis dažnumas (%)
1.	ng	5644	32,9	13.	sk	95	0,51
2.	nd	5262	28,24	14.	lt	151	0,81
3.	nt	2285	12,26	15.	nst	87	0,47
4.	st	1679	9,01	16.	kst	72	0,39
5.	ns	740	3,97	17.	ls	61	0,33
6.	ld	702	3,77	18.	nkΘ	54	0,29
7.	lf	397	2,13	19.	mp	51	0,27
8.	nk	339	1,82	20.	lp	47	0,25
9.	kt	274	1,47	21.	nč	44	0,24
10.	ft	191	1,02	22.	mpt	32	0,17
11.	pt	158	0,85	23.	ks	30	0,16
12.	ndž	106	0,57	24.	nkt	20	0,11
				25.	lv	18	0,10

Anglų kalbos vidinių junginių dažnumas tekstuose

Eil. Nr.	Junginiai	Bendras skaičius	Santykinis dažnumas (%)	Eil. Nr.	Junginiai	Bendras skaičius	Santykinis dažnumas (%)
1.	nt	986	9,62	3.	st	610	5,95
2.	nd	972	9,49	4.	ns	477	4,65

Eil. Nr.	Junginiai	Bendras skaičius	Santykinis dažnumas(%)	Eil. Nr.	Junginiai	Bendras skaičius	Santykinis dažnumas(%)
5.	ft	373	3,64	27.	ngl	83	0,81
6.	kt	369	3,60	28.	kw	79	0,77
7.	nl	359	3,50	29.	sp	79	0,77
8.	ntl	221	2,16	30.	sn	78	0,76
9.	fl	200	1,95	31.	pt	76	0,74
10.	ld	199	1,94	32.	tr	76	0,74
11.	sl	184	1,80	33.	sf	71	0,69
12.	dl	183	1,79	34.	vl	70	0,68
13.	kš	174	1,70	35.	ktl	69	0,67
14.	ng	172	1,68	36.	kl	66	0,64
15.	mb	166	1,62	37.	tn	65	0,63
16.	nj	151	1,47	38.	mp	63	0,61
17.	bl	133	1,30	39.	tf	60	0,59
18.	gz	129	1,26	40.	kr	59	0,59
19.	lt	126	1,23	41.	ldr	58	0,58
20.	kj	120	1,17	42.	dj	56	0,55
21.	ndž	115	1,12	43.	nč	54	0,53
22.	nš	113	1,10	44.	str	54	0,53
23.	gn	109	1,06	45.	stl	53	0,52
24.	nk	109	1,06	46.	ndl	50	0,49
25.	ntr	104	1,01	47.	pl	49	0,48
26.	tj	102	1,00	48.	lj	47	0,46
				49.	ml	47	0,46

13 lentelė

Anglų kalbos junginiai žodyne ir tekstuose (%)^a

	Junginio tipas	Žodyne	Tekstuose	u
Pradiniai	fr	3,8	8,7	**14,69 3,29
	str	2,0	4,5	**10,18 3,29
	kr	5,3	3,2	**7,42 3,29
	fl	4,6	2,7	**7,21 3,29
	sp	4,0	3,9	2,26 1,96
	CC	94,0	93,8	*0,64 1,96
	CCC	6,0	6,2	*0,57 1,96
	50—75 % CC	27,0	25,0	*3,2 2,58

^a Dviem žvaigždutėmis žymimas 99,9% tikimybės skirtumas, viena žvaigždute — 99%, „laipsnio“ ženklas prieš skaičių reiškia, kad skirtumas statistiškai nereikšmingas, jokio ženklo nebuvimas — 95% tikimybės skirtumą. CC — dvinaris junginys, CCC — trinaris, CCCC — keturnaris.

	Junginio tipas	Žodyne	Tekstuose	u	
Galiniai	nd	3,3	28,2	**63,75	3,29
	CC	99,5	98,4	**4,9	3,29
	CCC	0,5	1,6	**9,46	3,29
	CCCC	0,01	0,09	**3,38	3,29
	50—75 % CC	25,1	12,3	**28,2	3,29
Vidiniai	ft	0,4	3,6	**20,61	3,29
	nl	0,7	3,5	**14,73	3,29
	ld	0,6	1,9	**10,1	3,29
	ln	4,2	0,4	**23,67	3,29
	ks	2,6	0,2	**19,45	3,29
	sn	2,2	0,8	**9,85	3,29
	gr	2,1	0,4	**13,57	3,29
	bl	1,9	1,3	**3,97	3,29
	tr	1,8	0,9	**6,7	3,29
	pr	1,3	0,3	**15,64	3,29
	kw	1,3	0,8	**4,14	3,29
	CC	87,2	88	1,99	1,96
	CCC	12,4	11,8	°1,57	1,96
CCCC	0,4	0,2	*3,14	2,58	
50—75 % CC	22	22,6	°1,24	1,96	

14 lentelė

Lietuvių kalbos junginiai žodyne ir tekstuose (%)

	Junginio tipas	Žodyne	Tekstuose	u	
Pradiniai	žm	0,3	5	**25,45	3,29
	pl	6,0	3,7	**8,06	3,29
	CC	95,3	97,6	**9,33	3,29
	CCC	4,8	2,4	**9,78	3,29
	50—75 % CC	24,5	22,9	*2,69	2,58

	Junginio tipas	Žodyne	Tekstuose	u	
Galiniai	nt	3,9	22,4	**11,73	3,29
	ks	4,7	12,8	**5,45	3,29
	0—50 % CC	33,1	55,6	**8,44	3,29
	50—75 % CC	13,8	22,2	**4,06	3,29
	CC	59,8	97,3	**19,26	3,29
	CCC	34,9	2,6	**17,36	3,29
	CCCC	5,3	0,1	**7,42	3,29
Vidiniai	lv	0,8	2,4	**16,22	3,29
	sk	0,9	2,0	**11,55	3,29
	rb	0,9	1,7	**8,85	3,29
	lg	0,6	1,6	**12,17	3,29
	nč	0,1	1,6	**23,47	3,29
	sn	0,4	1,1	**10,2	3,29
	kl	2,9	1,5	**11,8	3,29
	kšt	1,7	1,3	**4,06	3,29
	pt	1,5	1,0	**5,56	3,29
	rm	1,3	0,9	**4,79	3,29
	CC	80,7	87	**21,26	3,29
	CCC	17,4	11,0	**30,11	3,29
	CCCC	1,8	2,0	***14,01	3,29
	50—75 % CC	22,6	22,2	°1,23	1,96
50—75 % CCC	1,8	2,0	°1,84	1,96	

15 lentelė

Lietuvių ir anglų junginiai žodyne ir tekstuose (%)

	Junginio tipas	Žodyne			Tekstuose				
		A.	L.	U	A.	L.	U		
Pradiniai	pr	12,0	11,1	°1,89	1,96	9,3	22,5	**29,02	3,29
	tr	7,1	6,7	°1,01	1,96	6,8	5,2	**5,36	3,29
	kr	5,3	5,2	°0,34	1,96	—	—	—	—
	st	7,0	4,5	**7,3	3,29	9,6	7,9	**4,42	3,29
	gr	5,0	6,6	**4,66	3,29	5,2	6,9	**5,68	3,29
	CC	94,0	95,3	**3,92	3,29	93,8	97,6	**15,14	3,29
	CCC	6,0	4,8	**3,58	3,29	6,23	2,4	**15,14	3,29

	Jun- ginio tipas	Žodyne			Tekstuose				
		A.	L.	U	A.	L.	U		
Galiniai	nt	11,5	3,9	**5,84	3,29	12,3	22,4	**17,01	3,29
	st	13,6	4,2	**6,79	3,29	—	—	—	—
	CC	99,5	59,8	**24,46	3,29	98,4	97,3	**4,87	3,29
	CCC	0,5	34,9	**22,27	3,29	1,6	2,6	**4,43	3,29
	CCCC	0,01	5,3	**8,83	3,29	0,09	0,1	°0,57	1,96
Vidiniai	nt	5,6	8,4	**11,79	3,29	9,6	5,2	**15,22	3,29
	st	5,4	6,4	**4,61	3,29	6,0	5,3	*2,69	2,58
	nd	4,1	2,0	**13,2	3,29	9,5	2,9	**25,52	3,29
	kt	3,0	3,7	**4,18	3,29	3,6	4,4	**3,67	3,29
	ng	1,4	4,2	**18,9	3,29	1,7	4,0	**12,63	3,29
	CC	87,2	80,7	**19,49	3,29	88,0	87,0	*2,69	2,58
	CCC	12,3	17,4	**15,2	3,29	11,8	11,0	**7,61	3,29
	CCCC	0,4	1,8	**15,22	3,29	0,2	2,0	**5,91	3,29

Vilniaus V. Kapsuko universitetas
 Eksperimentinės fonetikos laboratorija

Įteikta
 1978 m. spalio 25 d.